

nr. 4 / august 2017 – 79. årgang

GRÆNSEN

magasin om mindretal, sprog og kultur

Stifteren af ny forening Niddal El-Jabri:

**“ VI HAR BEHOV FOR
AT MOBILISERE UNGE
MINORITETSDANSKERE**

**ROSKILDE FESTIVAL
HÆDRER FRIVILLIGT
ENGAGEMENT**

**EU HAR ØGET FOKUS
PÅ BORGERINDDRAGELSE**

GRÆNSEFORENINGEN
FOR EN ÅBEN DANSKHED



INDHOLD

Grænseforeningen Ungdom gør det sjovt at sortere pant på Roskilde Festival

Læs side 10-13



Foto: Grænseforeningen

3 LEDER

Af Jens Andresen

4 MINORITETER I DANMARK HAR BRUG FOR ET TALERØR

Interview med foreningsgrundlægger Niddal El-Jabri

10 FÆLLESSKABET ER I HØJSÆDET

Reportage fra Grænseforeningen Ungdoms pantbod på Roskilde Festival

14 FOLKELIG MEDBESTEMMELSE FÅR NYT MOMENTUM I EU

Interview med Hans Heinrich Hansen, formand for komiteen bag Minority SafePack-initiativet

17 "VI HAR FORSTÅELSE FOR ANDRE MINDRETAL"

Unge sydslesvigere samlede underskrifter for mindretalsrettigheder under Folkemødet på Bornholm

19 HISTORIEQUIZ

20 NYT FRA GRÆNSELANDET

22 DANMARK SET MED TYSKE ØJNE

Kom med på Rødding Højskole

23 THERKELSENS HJØRNE

24 ANMELDelse: TYSKUNDERVISNINGEN ER I FORANDRING

Af Karen Sonne Jakobsen

28 KULTURMILJØER KENDER INGEN GRÆNSER

Formand for borgerkomite: "Uden folkelig medbestemmelse er EU død"

Læs side 14-16



Foto: Bethlendi Tamás



Sydslesvigere samler underskrifter på årets Folkemøde på Bornholm

Læs side 17

Foto: Grænseforeningen

LEDER

BEHOV FOR FORNYELESOVERVEJELSER



Af Jens Andresen

Denne sommer har Grænseforeningen været under kritisk behandling i dagspressen (se boks, red.). Man foreholder os, at vi løber fra de opgaver, som vi er sat i verden for at varetage. Det kan man mene om, hvad man vil – men ingen kan alvorligt mene, at en næsten 100-årig forening som vores skal agere ud fra de omstændigheder, der var gældende ved foreningens stiftelse. Ej heller kan man mene, at Grænseforeningens målsætning stadig skal være uforandret – omend vi stadig støtter danskheden i grænselandet. Den måde foreningen agerer på i forhold til omverdenen i disse år, er naturligvis præget af de vilkår og omstændigheder, der hersker i den tilværelse, vi lever i.

Hvad skulle få folk til at være medlemmer af en forening som vores, hvis vi tog udgangspunkt i det Europa, der eksisterede for 100 eller 70 år siden? Nej den verden tager en levende forening afsked med, når de mennesker, der har forsvaret den tids ideologier, ikke lever mere, og efterkommerne ikke i væsentligt omfang har ført disse tanker videre.

Den kritik, der rejses mod os, er ensidig og aldeles forfejlet – det, der kritiseres, er vore forsøg på at viderebringe den viden og de gode erfaringer, som man igennem de seneste 50 år har høstet i grænselandet. At medvirke til øget forståelse overfor folk med anden kulturel baggrund med erfaringer og fremgangsmåder hentet fra grænselandet, må vi i Grænseforeningen efter nogens mening helst ikke medvirke til.

Vi har til opgave at støtte danskheden i grænselandet, og denne støtte skal hentes i den danske befolkning. Det er lettest at opnå fortsat sympati for vores forehavende ved at henvise til gode oplevelser og erfaringer, som eksempelvis det danske mindretal i Sydslesvig har været bidragsyder til.

Den rejste kritik fortæller os imidlertid med meget klar skrift, at det er meget svært – men derfor ikke mindre vigtigt – at anskueliggøre for omverdenen, hvad de nuværende forhold i grænselandet betyder for det danske samfund i dag. Og det rejser spørgsmål for os i Grænseforeningen: Hvad er foreningens rolle? Hvad skal vi arbejde for? Og hvordan skal vi gøre det?

En forening bygger i sidste ende på medlemmernes interesse og behov. Og for at finde ud af formål og funktion for fremtidens Grænseforening, har bestyrelsen nedsat et såkaldt 2020-udvalg, der skal komme med forslag til, hvad foreningen skal stå for, efter de første 100 år er gået.

Kun ved en bred forståelse af behovet for at løse de opgaver, der har medlemmernes interesse, vil medlemskabet af foreningen stadig være attraktivt – og det vil være med til at lukke munden på kritikere.

Vi tager derfor den kritiske debat som en påmindelse om vigtigheden af det arbejde, vi har sat i gang. Endvidere er vi overbevist om, at de allerede foretagne fornyelser er et skridt i den rigtige retning, hvis danskerne skal forstå, at mindretallenes fortsatte eksistens på begge sider af grænsen, er et vedvarende aktiv i et Europa, der stadig er under forandring, og et levevilkår for danskheden. ●

Jens Andresen er formand i Grænseforeningen

Kritik af Grænseforeningen

I debatindlægget “Grænseforening uden Grænser”, bragt i Jyllands-Posten søndag den 23. juli, kritiserede Mikael Jalving Grænseforeningen, blandt andet for sloganet “en åben danskhed” og for ikke at fokusere på territoriale grænser: “Grænseforeningen fremstår i dag som en vækkelsesbevægelse for en global kultur af menneskerettigheder, minoriteter og asylindvandring”, skrev Mikael Jalving. Jens Andresen svarede på kritikken i et læserbrev bragt i samme avis onsdag den 26. juli, hvor han tilbagemandede, at sloganet kan ligestilles med, at foreningen går ind for totalt åbne grænser: ““En åben danskhed” betyder en danskhed, som insisterer på retten til forskellighed”, skrev Jens Andresen.

MINORITETER I DANMARK HAR BRUG FOR ET TALERØR

Unge med minoritetsbaggrund skal engagere sig og udfylde en konstruktiv rolle i samfundet. Men samfundet skal også anerkende dem som ligestillede individer. 33-årige dansk-palæstinensiske Niddal El-Jabri er ved at opbygge en forening, der med inspiration fra Grænseforeningen taler minoriteters sag

Af Merlin Christophersen
Fotos: Thomas Tolstrup

En mørk og kold februardag i 2015 blev Niddal El-Jabri ringet op af en ven fra Aarhus, der sagde: "Kan du huske de fredsringe i Egypten, hvor kristne og muslimer hånd i hånd står vagt om hinandens bøn? Det er sådan noget, vi har brug for nu, så det her ikke skaber endnu mere had."

Dagene forinden var København blevet udsat for et islamistisk motiveret attentat. Omar Abdel Hamid El-Hussein skød lørdag den 14. februar mod et debatarrangement i kulturhuset Krudttønden på Østerbro og dræbte filminstruktøren Finn Nørgaard, hvorefter han natten til søndag den 15. februar skød og dræbte den jødiske vagt Dan Uzan foran synagogen i Krystalgade i indre København.

Nu foreslog vennen i telefonen, at Niddal El-Jabri skulle organisere en fredsring rundt om synagogen.

"Jeg kunne godt se, der var behov for handling. Danmark blev – og bliver stadig – presset af islamisk fundamentalisme og

terror, og vi lader os påvirke af den. Den trykkede stemning, der lå over landet efter angrebet i København, var ikke mindst udbredt i muslimske minoritetskredse. For ethvert angreb fra en ekstremistisk islamist puster til religionshadet i Danmark."

"Jeg tænkte, der bestemt lå noget smukt og symbolsk i, at vi står sammen i denne forfærdelige situation på trods af religiøse skel", siger Niddal El-Jabri, der selv betegner sig som ikke-troende, dansk kulturmuslim.

Over 1000 mennesker deltog i fredsringen om synagogen i Krystalgade den 14. marts 2015. Som initiativtager fik Niddal El-Jabri en del medieopmærksomhed i Danmark og internationalt, og han lovede efterfølgende sig selv at engagere sig for minoriteter i Danmark.

Niddal El-Jabri har budt indenfor i hjemmet i Valby til en snak om integration, minoriteter og danskhed. Særligt optaget er han af den store gruppe af unge efterkommere af indvandrere, som, han mener, har alle forudsætninger for at være danske og ▶





Historien om den unge muslim, der tog initiativ til en fredsring rundt om en jødisk synagoge, skabte overskrifter i både danske og udenlandske medier. Niddal El-Jabri fik efterfølgende tildelt en pris af den amerikanske organisation Human Rights First og blev hædret af Det europæiske jødiske fællesskab i Bruxelles. Den største anerkendelse var for ham dog de venskabelige bånd, han efterfølgende har opbygget til Det Jødiske Samfund i Danmark med formand Dan Rosenberg Asmussen i spidsen.

- ▶ få et godt liv i Danmark. Men denne gruppe bliver også udfordret af diskrimination, og nogle udsatte efterkommere ligger i risikogruppen for at blive radikaliseret. Hvis integrationen skal lykkes og radikaliseringsundgå, kræver det både et engagement fra minoritetsgrupperne selv og en anerkendelse af de nye danskere fra samfundets side.

For at sætte fokus på de unge efterkom-



Danmark er et fantastisk land. Her har alle mulighed for at få et godt liv, uanset om man er kommet hertil som indvandrer eller er født her

mere af indvandrerne stiftede Niddal El-Jabri i marts 2016 Mino Danmark, en almennyttig, folkeoplysende forening, der vil sikre ligestilling for og samfundsengagement hos minoritetsborgere. I dag er han direktør i foreningen, der har seks ansatte og arbejder på at opbygge en medlemsbase, særligt blandt progressive minoritetsunge.

DANMARK ER ET FANTASTISK LAND

Spørger man Niddal El-Jabri selv, er han 100 procent dansk. Han er opvokset i bydelen Elstedhøj i Lystrup nord for Aarhus, et socialt boligkvarter, hvor hans familie med forældrene, der stammer fra Palæstina, og de tre ældre brødre var de eneste med minoritetsbaggrund i miles omkreds. Også i hjemmet blev der talt dansk.

I 2012 blev Niddal El-Jabri gift med ligeledes dansk-palæstinensiske Natasha Al-Hariri. I dag har parret sønnen Gabriel på tre år og bor i en nybygget lejlighed i Valby, hvor en bog om Aarhus på hylden

over spisebordet minder om Niddal El-Jabris midtjyske ophav.

Fra lejlighedens store vinduer er der både udsigt over byens tage og store byggepladser, hvor almene boliger og et plejecenter er ved at blive bygget.

“Danmark er et fantastisk land. Her har alle mulighed for at få et godt liv, uanset om man er kommet hertil som indvandrer eller er født her. Vi har en velfærdsstat med blandt andet fri og lige ret til uddannelse og sundhedsydelse, børnepasning og ældrepleje, og vi har stor personlig frihed og mulighed for individuel livsudfoldelse.”

“Det mener jeg, vi skal huske hinanden på og værne om, i stedet for at minoritet og majoritet forskanser sig i hver sin lejr. Det er jo netop en sådan splittelse, ekstre-

mister på begge fløje gerne vil opnå, og det skal vi ikke give dem lov til”, siger Niddal El-Jabri, mens han med eftertænksom mine skænker kaffe op i spisestuen, hvor legetøjet på gulvet vidner om, at det er en småbørnsfamilie, der bor her.

“Jeg kan dog også se, at der er en skævvridning i samfundet, hvad minoriteter angår. Her mangler der anerkendelse fra samfundets side, men også et engagement fra minoriteterne selv.”

“Jeg mener, vi har behov for at mobilisere især de unge minoritetsdanskere, der selv er født og opvokset i Danmark, og som ser Danmark som deres hjem. De skal engagere sig og udfylde en rolle i samfundet, og det skal vi som samfund hjælpe dem med”, siger Niddal El-Jabri.

MANGLENDE ANERKENDELSE AF MINORITETER

Det er særligt, efter Niddal El-Jabri har stiftet familie, at han er blevet bevidst om

det, han kalder minoritetsborgeres manglende ligestilling. Han har fået øjnene op for, at der i befolkningen ligger fordomme og ulmer; om dem, der har mørkere hudfarve end gennemsnittet eller fremmedklingende navne.

Faktisk har han tidligere selv delt flere fordomme med sin danske omgangskreds. Så det er bestemt ikke for at pege fingre. Som han siger, er det helt naturligt at have fordomme, og den eneste måde, de kan nedbrydes på, er ved at gå i dialog med dem, fordommene drejer sig om.

Det gjorde Niddal El-Jabri, da han mødte sin tørklædebærende kone Natasha Al-Hariri. På det tidspunkt havde han aldrig talt med kvinder med tørklæde, som han var overbevist om, ville være undertrykte.

“Natasha gjorde mine fordomme til skamme. Vi har så meget tilfælles, og hun er for mig beviset på, at det altid kan betale sig at starte en samtale, især med dem, man mener at være uenig med”, siger Niddal El-Jabri, der har fået et billede af sin kone med tørklædet tatoveret på højre underarm.

Der, hvor skævvridningen mellem majoritet og minoritet bliver tydeligst for Niddal El-Jabri, er dog i rollen som far.

“Vores søn Gabriel bliver allerede i sin unge alder misforstået af omverdenen. I vuggestuen mente pædagogerne, at han havde behov for en ekstra sprogtest. Det var, da han var otte måneder gammel, og længe før han var begyndt at snakke. Så det kan kun skyldes, at han er mørklødet og har et arabisk efternavn.”

“Nu går Gabriel i børnehaven, og nogle af de andre børn er begyndt at kalde ham muslim, hvilket desværre ofte er med en negativ biklang. Det må jo være noget, de får med hjemmefra. Det er meget grænseoverskridende for os som forældre. Vi har aldrig sagt til ham, at han er muslim eller noget som helst andet. For os er han Gabriel, og om han vil have en religiøs identitet eller ej, mener vi, han selv må finde ud af, når han bliver gammel nok.”



“Mino Danmark er ikke et partipolitisk projekt. Vi vil gerne i dialog med alle, lige meget hvilken fløj de står på”, siger Niddal El-Jabri, der beskriver sit politiske ståsted som inspireret af en bred vifte af partier henover midten.

“Jeg ville ønske, at vi en dag når derhen, hvor man i samfundet bliver anerkendt på baggrund af sin individualitet og ikke på grund af sine forældres eller bedsteforældres etniske ophav”, siger Niddal El-Jabri.

GRÆNSELANDET SOM FORBILLEDE

Selvom Niddal El-Jabri ikke føler sig sådan, er han teknisk set minoritetsborger. I Danmarks Statistiks årlige rapport “Indvandrere i Danmark” om indvandrere og integration tæller han med i kategorien “efterkommere med oprindelse i ikke-vestlige lande”. Dem er der cirka 138.000 af i Danmark, hvoraf 82 procent i dag er under 25 år, og langt de fleste er under uddannelse. Det er denne gruppe, Mino Danmark har fokus på.

“Mino Danmark er en slags Grænseforening 2.0. Ligesom Grænseforeningen har kæmpet for, at mindretallet i Sydslesvig kunne få lige rettigheder og anerkendelse i flertalssamfundet, kæmper vi i dag for, at minoritetsborgere bliver hørt og får en rolle, der gør dem til en naturlig del af samfundet”, siger Niddal El-Jabri.

Han ser grænselandets historie som en afgørende inspiration i arbejdet for ligestilling af minoritetsborgere. Derudover finder han inspiration i jødernes integration i Danmark og LGBT-bevægelsens kamp for anerkendelse og ligestilling af bøsser, lesbiske, biseksuelle og transkønnede. Det er for ham tre succeshistorier, der viser, at ligestilling af mindretal kan opnås gennem hårdt slid.

“Grænselandets historie er fascinerende. Her har man gennem tiden været udfordret af krig og ufred, hvilket har medført store skel på begge sider af grænsen mellem dansk og tysk, mindretal og flertal. I dag lever man side om side i fordragelighed. Mindretallene er anerkendte og ligestillede, og de bliver endda set som en ressource for samfundet, netop fordi de færdes hjemmefrem i to sprog og to kulturer.”

“For mig står Grænseforeningen som bevis på, at det kan lykkes at forene flertal og mindretal. Jeg mener, det skal være Mino Danmarks vision, at når der er gået 100 år, så kan vi lukke foreningen. Så kan vi sige, vi lykkedes”, siger Niddal El-Jabri, der godt er klar over, at sammenligninger mellem nationale mindretal som det danske og det ▶

► tyske og minoriteter, der er opstået på baggrund af indvandring, kan rejse kritik.

I en debat om emnet på årets Folkemøde på Bornholm, som Niddal El-Jabri også selv deltog i, sagde Martin Henriksen, Dansk Folkeparti, at indvandrede mindretal og nationale mindretal er to vidt forskellige størrelser, der adskiller sig på baggrund af historie, kultur og i visse tilfælde religion. Helt uenig er Niddal El-Jabri ikke.

“I grænselandet er det ikke borgerne, men grænsen, der har flyttet sig. Så der må være en differentiering mellem de nationale mindretal i grænselandet og dem, der er kommet til Danmark fra andre dele af verden.”

“Men når vi snakker anerkendelse – eller vejen dertil – mener jeg, sammenligningen kan være særdeles inspirerende. For der er ingen, der ser noget problematisk i, at det danske og det tyske mindretal har andre kulturelle traditioner end flertallet og taler et andet sprog i hjemmet, samtidig med at de indgår på lige vilkår i samfundet. Samfundet har derimod i dag en stolt fortælling om det danske og det tyske mindretal. Det er det, jeg ønsker: At vi som samfund også bliver stolte af vores etniske mindretal”, siger Niddal El-Jabri.

INTEGRATION OG ACCEPT AF INDIVIDET

Når det kommer til integration, er Niddal El-Jabri varm fortaler for, at der skal fokuseres mere på individet. For ham drejer integration sig om, at nye danskere skal lære om og forstå det land, de er kommet til. Et liv i Danmark må leves på danske præmisser, hvilket dog ikke betyder, alle skal være ens.

“For mig handler integration ikke om, hvilke kulturelle særegenheder man tager til sig. Det må være et personligt valg, om man assimilerer sig – altså lever et helt almindeligt dansk liv – eller bevarer store dele af sin kulturelle baggrund. Som sam-

fund skal vi anerkende det individuelle valg. Vi kan jo ikke kræve, at alle folk skal synes, at frikadeller smager godt”, siger Niddal El-Jabri, der betegner sig selv som fuldkommen assimileret.

Niddal El-Jabri mener, den danske integrationsdebat er gået i selvsving.

“Vi lægger for meget i integration.

Bare man er brun, bliver der gået ud fra,



Jeg ville ønske, at vi en dag når derhen, hvor man i samfundet bliver anerkendt på baggrund af sin individualitet og ikke på grund af sine forældres eller bedsteforældres etniske ophav

at man skal integreres. Der mangler en anerkendelse af, at hvis man er født og opvokset i Danmark, kender man samfundet, sproget, kulturen og værdierne.”

“Man kan selvfølgelig ikke generalisere, hvornår man ikke længere har brug for at blive integreret. I enkelte, grelle tilfælde kan det tage generationer. Men når unge drenge opfører sig dårligt i Vollsmose, er det ikke nødvendigvis et integrationsproblem i sig selv. Når det kommer til dem, der er født og opvokset i Danmark, bliver vi nødt til at se det som et dansk problem, som vi skal arbejde med i socialforvaltningen og ikke i Integrationsministeriet.”

“Det samme gælder selvfølgelig de mange efterkommere, der klarer sig godt. Her er der behov for, at samfundet anerkender deres danskhed”, siger Niddal El-Jabri.

Når man kigger på aktuelle statistikker, efterlades man nemt med et negativt indtryk af integrationen i Danmark, også når

det kommer til efterkommere af indvandrere fra ikke-vestlige lande.

Af Danmarks Statistiks seneste rapport “Indvandrere i Danmark 2016” fremgår det, at indvandrere og efterkommere med ikke-vestlig oprindelse får lavere karakterer ved folkeskolens afgangsprøve end deres danske klassekammerater, at færre af dem har en kompetencegivende uddannelse, og at indvandrere fra ikke-vestlige lande udgør 22 procent af kontanthjælpsmodtagerne.

“Jeg vil bestemt ikke fornægte de negative statistikker. Der er helt klart udfordringer på disse områder. Men jeg mener, man ikke altid skal tage statistik for et fyldestgørende billede af virkeligheden.”

“Selv er jeg først som forælder blevet opmærksom på, hvordan man kan understøtte sine børn i at klare sig godt. I mit hjem var der

ingen, der hjalp mig, og jeg klarede mig ikke godt, hverken i folkeskolen eller på gymnasiet. Først efter et par semestre på universitetet knækkede jeg koden og fik gode karakterer.”

“Jeg tror, man skal forstå den baggrund, de unge med minoritetsbaggrund kommer fra, og så sætte ind med lektiehjælp og forældreinddragelse. Og så skal man forstå, at diskrimination er en reel udfordring, eksempelvis når erhvervsskoleelever søger praktikpladser”, siger Niddal El-Jabri med henvisning til Institut for Menneskerettigheders rapport “Lige adgang til praktikpladser” fra 2016, der viser, at 29 procent af erhvervsskolernes praktikkonsulenter fra virksomhedernes side bliver mødt med ønsker eller krav om at få etnisk danske elever.

“Efter min mening giver alene det faktum, at de unge efterkommere uddanner sig, grund til optimisme. De 22-årige

Mino Danmark

Mino Danmark blev stiftet i marts 2016 som en almen, folkeoplysende forening med det formål at udbrede viden om og udvikle kompetencer i minoriteten i Danmark. Blandt andet har foreningen søsat arrangementsrækken "Minority Talks", der faciliterer debatter om og med minoritetsunge og kendte danskere, herunder flere partiledere. Mino Danmarks bestyrelse omfatter seks personer, der blandt andet tæller Garbi Schmidt, professor i Kultur- og Sprogødestudier ved Roskilde Universitet, og Thomas Gam-meltoft-Hansen, forskningsleder ved Raoul Wallenberg Institute of Human Rights. Foreningen har et sekretariat med seks medarbejdere, der har til huse i Sankt Peders Stræde 28 i indre København, hvorfra der i øjeblikket arbejdes på at opbygge en medlemsbase. Mino Danmark finansieres gennem kontingenter, betaling for ydelser – såsom foredrag – og donationer. Blandt andre har Slots- og Kulturstyrelsen, Tuborgfondet, Fonden Roskilde Festival og Københavns Kommune støttet foreningens arbejde.

Kilde: mino.dk og facebook.com/minodanmark

særligt optaget af drengene. Det skyldes, at drengene ofte klarer sig dårligere i uddannelsessystemet end pigerne og er mere tilbøjelige til at lade sig hverve af kriminelle bander eller, som i Omar Abdel Hamid El-Husseins tilfælde, at lade sig overbevise af fundamentalistiske, religiøse gruppers voldelige ideologier. Niddal El-Jabri mener, det skyldes, at drengene negligeres, og at der ikke tales med dem om de forventninger, de oplever, der er til rollen som mand.

"I alle samfund er man nok dårlig til at tale om manderollen, men i minoritetskredse er der et særligt behov for den samtale, især i socialt udsatte familier. For vi oplever jo drengene, der føler sig rodløse. Banderne og fundamentalistiske, politiske og religiøse organisationer som Hizb ut-Tahrir, er de eneste, der hører dem og giver dem et fællesskab."

piger uddanner sig faktisk stort set lige så godt som majoritetsdanskerne, det viser statistikken også (Danmarks Statistiks "Indvandrere i Danmark 2016", red.)."

"Når det kommer til kontanthjælpen er det særligt indvandrerne, hvor kvinderne ofte går hjemme, der fylder i statistikken. Jeg er overbevist om, at det ikke bliver tilfældet for efterkommerne, netop fordi de uddanner sig", siger Niddal El-Jabri.

SOCIAL KONTROL OG MINORITETERS ANSVAR

Niddal El-Jabri lægger vægt på, at minoriteterne selv har et stort medansvar for både integration og samfundsudviklingen, og at det ansvar i flere tilfælde ikke bliver løftet tilfredsstillende. I socialt udsatte boligområder – de såkaldte ghettoer – taler han om store problemer med social kontrol, hvor unge overvåges af familien og nærmiljøet i forhold til, hvem de omgås, og hvad de laver i deres fritid.

"Social kontrol er et massivt problem. Ofte handler det om æreskodeks, status og valg af partner. Det er et kulturelt problem, der er afhængig af nationalitet og om man tilhører en bestemt klan."

"Mange unge er udsat for social kontrol, og skal vi komme det til livs – og det skal vi – må vi sætte ind på en række områder. Det er forældrene, dem der selv er indvandret, der udøver social kontrol. Her har nogle meget svært ved at give slip på det, de kommer fra. Og de forsøger så at give det videre til deres børn. Heldigvis formår en hel del at bryde med det."

"I Mino Danmark vil vi gerne støtte dem, der ønsker at bryde ud af social kontrol. Det kræver både en masse oplysning, samtaler med de involverede familier og progressive og ressourcerstærke personer i minoritetsmiljøet, der tager medansvar og tager det op lokalt", siger Niddal El-Jabri.

ET ALTERNATIV TIL RADIKALISERING

Når det kommer til gruppen af udsatte unge med minoritetsbaggrund, er Niddal El-Jabri

"Disse drenge mangler alternativer. Og derfor er der brug for en bevægelse for minoritetsunge, der er større end klubben nede på hjørnet. En sådan bevægelse har man ikke kunnet skabe med indvandrerne, hvor der har været for store forskelle grupperne imellem. Men man kan gøre det med efterkommerne, der har fællesnævneren, at Danmark er hjem."

"Det er min vision, at Mino Danmark kan blive en sådan bevægelse, der samler efterkommerne på tværs af socioøkonomiske, kulturelle og religiøse forskelle og giver dem et anerkendende fællesskab og en stemme i samfundsdebatten", siger Niddal El-Jabri.

Indtil videre har Mino Danmark dog kun en håndfuld medlemmer. Niddal El-Jabri forklarer, at fokus de første halvandet år er blevet lagt på opbygning af organisationen, og at foreningen nu vil ansætte en ny medarbejder til at opbygge en medlemsbase.

"Som minoritetsborgere har vi desuden en unik adgang til dem, der er på vej ud i radikaliserings, og det skal vi udnytte. Jeg håber, vi på sigt kan give unge, der befinder sig i risikogruppen, et alternativ til den ekstremisme, der i yderste konsekvens fører til den terror, vi har set i København, London, Berlin, Paris og i flere andre europæiske byer over de senere år", siger Niddal El-Jabri mens han tager sin taske under armen for at begive sig hen på Mino Danmarks kontor i indre København, hvor arbejdet kalder. ●



NIDDAL EL-JABRI, født 1984, B.Sc. i procesøkonomi og værdikædeledelse. Iværksætter og oplægs-holder. Direktør i foreningen Mino Danmark.

Grænseforeningen Ungdom er blevet hædret med #RFheroes-prisen for at yde en særlig indsats for andre på årets Roskilde Festival. En sten med foreningens navn indgraveret bliver nu lagt foran Orange Scene sammen med de andre prismodtagere i en Roskilde Walk of Heroes, inspireret af Hollywoods Walk of Fame.





Foto: Kristis Luhaers

FÆLLESSKABET ER I HØJSÆDET

Et stærkt fællesskab kan gøre selv sortering af tomme og beskidte dåser, flasker og drikkebægre til en fantastisk oplevelse. Sådan lyder det enstemmigt fra en række unge, der har engageret sig i Grænseforeningen Ungdoms pantbod på Roskilde Festival, der i år blev hædret med prisen #RFheroes

Af Merlin Christophersen

Ud fra er Grænseforeningen Ungdoms pantbod på Roskilde Festival 2017 uanselig. Et skilt med ordet "refund" henviser til en disk i en sort væg af spånplader. Foran disken står nogle pantsamlere og venter på, at det bliver deres tur til at aflevere de store sække med flasker, dåser og drikkebægre, de har med sig.

Bag væggen af spånplader, i de to telte der udgør pantboden, er der livlig aktivitet. Små grupper af unge står rundt om store, til lejligheden konstruerede

træborde og sorterer panten, der bliver indleveret, hurtigt og effektivt. Og bagved pant-teltene åbner der sig en plads med bænke og borde, der afgrænses af stakkevis af gennemsigtige affaldssække fyldt med dåser, en container og et cafeteria-telt.

Her kan man møde pantbodens over 150 unge frivillige, som kommer fra hele 19 forskellige nationer. Som belønning for indsatsen har de frivillige fået et gratis festivalarmbånd. Men selvom man på Roskilde Festival 2017 har kunnet opleve ▶



Ina Heinemeier, der har været engageret i pantboden i tre år, har i år strikket sin egen Roskilde Festival-bluse og fået engelske David De Barry med som frivillig.



Hver drikkebeholder skal sorteres efter type, når panten gøres op på de store træborde.

► verdensstjerner som rockbandet Foo Fighters og rapperen NAS, virker det ikke til, at det er festivalens cirka 175 koncerter, der har tiltrukket de frivillige. Det er derimod i høj grad det fællesskab, de unge oplever i pantboden.

Ina Heinemeier på 22 år, der oprindeligt er fra Sydslesvig, men til dagligt læser medicin i Odense, har været med som frivillig i pantboden i tre år.

“For mig er det helt klart fællesskabet, der trækker. I vores pantbod lærer jeg folk fra hele verden at kende. Selvom vi sover ude på campingområdet, har vi ikke nogen camp, hvor vi mødes – hvilket ellers er en essentiel del af en festival – for vi kan altid hænge ud her sammen med de andre. Pantboden er helt klart det fedeste ved festivalen, og jeg vil anbefale alle at komme med”, siger Ina Heinemeier, der

i år har fået engelske Daniel De Barry fra Nottingham med, som hun har mødt på en ferie i Bulgarien.

David De Barry er også begejstret.

“Ina sagde, det var fedt. Men det har virkelig overgået mine forventninger. Det er helt vildt, hvor afslappet en stemning her er. Og arbejdet er faktisk let, så det er helt okay at skulle sortere pant nogle timer”, siger han.

EN FRIVILLIG INSTITUTION

Roskilde Festival er en af Europas største festivaler, og den drives stort set udelukkende af frivillige. Blandt de 135.000 festivalgæster i år var over 30.000 frivillige, som har stået for alt fra at sælge mad, bygge hegn, organisere og altså at sortere pant.

Det er 11. år i træk, at Grænseforeningens unge har stået for en pantbod. Wienke

Reimer har været med i ni af årene. Hun er 26 år, stammer fra Sydslesvig og bor til dagligt i Berlin, hvor hun arbejder i “Minderheiten Sekretariat”, der er sekretariatet for de fire nationale mindretal i Tyskland. I år er hun talskvinde for den arbejdsgruppe, der har organiseret Grænseforeningen Ungdoms pantbod. Desuden er hun bestyrelsesmedlem i foreningen.

“Vi er ved at udvikle os til et pantbodsleksikon. Det er os, andre foreninger henvender sig til, når de bliver i tvivl om noget. Her i vores bod har vi folk, der har været med i fem til ti år, som har meget stor viden om og indsigt i, hvordan vi bedst kører pantboden, og hvordan eksempelvis konflikter med pantsamlere – om der nu er blevet talt rigtigt op – kan undgås. Det er vigtige kompetencer, vi ikke kan undvære”, siger Wienke Reimer.



Bag pantboden kan man slappe af ude og inde i cafeteria-teltet. “Der er endda en hængekøje i containeren, som man kan tage sig en power nap i”, siger Wienke Reimer (i midten), der er med i arbejdsgruppen, der har organiseret pantboden.



Det fedeste ved festivalen? “I dag synes jeg faktisk, det var super fedt at arbejde”, siger 21-årige Jana Resch, der til dagligt læser til lærer i Flensborg.

Fotos: Grænseforeningen

Til Grænseforeningen Ungdoms pantbod er der blevet udviklet et digitalt tællesystem, der gør det nemmere at holde styr på de forskellige, brugte drikkebeholdere, der skal sorteres nøje efter type. Selv dåser uden pantmærke, der ofte stamme fra grænsebutikkerne i Tyskland, er der et system for; de bliver vejjet og panten gives ud fra vægten.

EN SÆRLIG INDSATS

At fællesskabet er i højsædet i pantboden, er ikke bare noget, Grænseforeningen Ungdom siger. I år er foreningen blevet belønnet med #RFheroes-prisen, der uddeles af Roskilde Festival og Tuborg-fondet for at hædre dem, der har gjort en ekstra indsats for andre på festivalen.

“I sikrer et fantastisk fællesskab med stort team spirit og plads til at have det

sjovt. I forstår, hvordan fællesskab sikres. I er rette #RFheroes og skal hyldes for det”, lyder det i indstillingen af Grænseforeningen Ungdom. Alle festivalgæster har kunnet indstille andre til prisen, og i alt er 700 personer, grupper og foreninger blevet indstillet, hvoraf fem har modtaget prisen.

“Det er så fedt, at der er nogen, der har set og anerkendt den store indsats, vi leverer. Vi bruger rigtig meget tid og energi på at organisere pantboden, både forud for og under festivalen, og den indsats bliver nu hædret. Det er et kæmpe skulderklap at få som frivillig”, siger Wienke Reimer. ●



GRÆNSEFORENINGEN
UNGDOM

Grænseforeningen Ungdom er en ungdomsforening, der er aktiv i hele Danmark. Foreningens formål er at fremme forståelse, dialog og samarbejde mellem forskellige kulturer og på tværs af grænser for at styrke det demokratibærende fællesskab.

Kilde: graenseforeningen.dk/gfungdom



Foto: Mihály László

FOLKELIG MEDBESTEMMELSE FÅR NYT MOMENTUM I EU

Der skulle fire år og en retssag til, før EU-Kommissionen accepterede borgerinitiativet Minority SafePack. Processen har ændret Kommissionens syn på folkelig medbestemmelse, og borgerinitiativet synliggør samtidig mindretallets vigtige rolle i EU. Det siger Hans Heinrich Hansen, der er formand for komiteen bag initiativet, der skal sikre fundamentale rettigheder for EU's mindretal



Hans Heinrich Hansen var den første, der skrev sit navn på et stort Europakort på FUEN's mindretalskongres i Cluj, Rumænien, i maj. Dette var startskuddet til underskriftsindsamlingen for det europæiske borgerinitiativ, *Minority SafePack*.

“Den proces, vi har været igennem, har været med til fundamentalt at ændre Kommissionens syn på borgerinddragelse. Da jeg i 2014 talte med Frans Timmermans (vicepræsident for EU-Kommissionen og kommissær for bl.a. fundamentale rettigheder, red.), fastholdt han Kommissionens afvisning af vores initiativ. Men i 2017 skriver han til mig, at Kommissionen nu arbejder på generelt at gøre borgerinitiativer mere tilgængelige, noget han sidenhen også har sagt offentligt”, siger Hans Heinrich Hansen og peger på, at EU siden 2013 er blevet udfordret af Brexit og nationale, separatistiske strømninger i medlemslande, der også har medvirket til Kommissionens holdningsskifte.

“For mig at se, har Kommissionen erkendt, at det er uholdbart, at borgerne først skal igennem en retssag for at blive hørt. For uden folkelig medbestemmelse er EU død”, siger han.

Siden reglen om borgerinitiativer blev indført i 2012, har EU-Kommissionen behandlet 66 ansøgninger om borgerinitiativer, hvoraf 19 er blevet afvist.

MINDRETAL OG SAMMENHÆNGSKRAFT

Selvom omkring hver syvende europæer tilhører et af Europas nationale mindretal, vedrører *Minority SafePack* stadig et mindretal af EU-borgerne. Alligevel mener Hans Heinrich Hansen, at initiativet er vigtigt for alle europæere og for EU. ▶

Af Merlin Christophersen

Den 3. april 2017 er en vigtig dato for EU's nationale mindretal. Det var dagen, hvor EU-Kommissionen godkendte borgerinitiativet *Minority SafePack*, der gennem en million underskrifter skal forpligte EU-Kommissionen til at forholde sig til mindretalsrettigheder i EU.

Forud var der gået tre et halvt års juridisk tovtrækkeri. EU-Kommissionen havde i 2013 afvist *Minority-SafePack*, og

den europæiske mindretalsorganisation *Federal Union of European Nationalities* (FUEN), der står bag borgerinitiativet, havde anlagt sag. I februar 2017 gav EU-Domstolen FUEN medhold i, at afvisningen af borgerinitiativet havde været uberettiget.

Sejren ved domstolen er vigtig for alle EU-borgere. Det mener Hans Heinrich Hansen fra det tyske mindretal i Danmark, der er formand for den syv mand store komite i FUEN-regi, der har søsat borgerinitiativet.

- “For mig er det essentielt, at vi i EU sætter fokus på mindretal. Jeg anser mindretal for det kit, der binder Europa sammen ved grænserne. Mindretallene har ofte en loyalitet over for både den kulturnation, de tilhører, og den stat, de lever i. På den måde kan de bygge bro og skabe forståelse mellem EU’s befolkninger og sikre fred.”

“Men mindretallene skal anerkendes som ligeværdige for at kunne udfylde den rolle, og derfor skal vi sikre deres rettigheder. Den vinkel på Minority SafePack gør borgerinitiativet relevant for alle, der vil EU. Og det er det argument, vi skal bruge i underskriftsindsamlingen, så vi rejser en folkelig debat i hele EU om mindretalenes rolle”, siger Hans Heinrich Hansen med henvisning til det danske tyske grænseland som et godt eksempel, hvor mindretallene aktivt støtter samarbejdet henover grænsen.

ET STORT ARBEJDE

Indtil videre går det dog trægt med underskriftsindsamlingen. FUEN meddeler, at det aktuelle antal underskrifter ikke er opgjort, men at tallet formentlig ligger under 10.000 underskrifter i hele EU.

Hans Heinrich Hansen erkender, at der ligger et stort arbejde forude for FUEN og dens medlemsorganisationer, der dog har et budget på flere millioner kroner til kampagnen. Et stort tilskud er givet af Ungarn, der er det land i EU, der har flest mindretalsborgere uden for landets grænser. Selv er han ikke involveret i underskriftsindsamlingens praktiske udformning, men han ser afslappet på det aktuelle antal underskrifter.

“Hvis underskriftsindsamlingen skal lykkes og synliggøre mindretalenes rolle over for millioner af EU-borgere, kræver

det en velgennemtænkt kampagne, og en sådan tager tid at udvikle. Jeg har hele tiden regnet med, at forarbejdet tager seks måneder, så jeg begynder først at blive nervøs, hvis kampagnen ikke kører, når vi kommer hen i efteråret.”

“Heldigvis er finansieringen på plads, men der er selvfølgelig intet, der er givet på forhånd. Mindretalsspørgsmål er i politisk modvind i disse år – se bare den danske stat, der har trukket sin økonomiske støtte til FUEN – men jeg er optimistisk på initiativets vegne. Det skal nok lykkes”, siger Hans Heinrich Hansen. ●

HANS HEINRICH HANSEN, født 1938 i Haderslev, uddannet dyrlæge, del af det tyske mindretal i Danmark. Formand for borgerkomiteen bag Minority SafePack-initiativet. Præsident for FUEN 2007-2016. Formand for det tyske mindretals hovedorganisation Bund Deutscher Nord-schleswiger 1993-2006. Hædret med det tyske “Bundesverdienstkreuz” i 1998, Dannebrogordenen i 2005, “Großes Verdienstkreuz” i 2007 samt et æresprofessorat i delstaten Slesvig-Holsten i 2016.



**MINORITY
SAFEPACK
INITIATIVE**

**YOU ARE NOT ALONE. ONE MILLION
SIGNATURES FOR DIVERSITY IN EUROPE**

Minority SafePack er et såkaldt europæisk borgerinitiativ, der indeholder ni forslag, der skal sikre den sproglige og kulturelle mangfoldighed blandt Europas mindretal på områder som kultur, uddannelse, medinddragelse, lighed med mere. Med et europæisk borgerinitiativ kan én million EU-borgere få direkte indflydelse på EU-politikken ved at forpligte EU-Kommissionen til at forholde sig til forslag inden for et givent område. Kommissionen har dog ingen forpligtelse til at omsætte forslagene til lov. Komitéen bag Minority SafePack består af: Hans Heinrich Hansen (Danmark), Hunor Kelemen (Rumænien), Karl-Heinz Lambertz (Belgien), Janneswietske Annie De Vries (Holland), Valentin Inzko (Østrig), Alois Durnwalder (Italien) og Anke Spoorendonk (Tyskland). Læs mere og find underskriftsblanketten på www.minority-safepack.eu.





Foto: Grænseforeningen

“Skiltet skal fange folks opmærksomhed”, siger Jakob Bang, der sammen med andre unge sydslesvigere på årets Folkemøde på Bornholm har samlet underskrifter til støtte for mindretalsrettigheder i EU.

VI HAR FORSTÅELSE FOR ANDRE MINDRETAL

Over 60 unge fra det danske mindretal i Sydslesvig er under årets Folkemøde på Bornholm fra 15. til 18. juni aktivt gået ind i kampen for at sikre Europas mange nationale mindretal flere rettigheder

Af Bodil Liv Holm

Der er livlig aktivitet på Cirkuspladsen på Folkemødets anden dag. Hovedscenen, som er Folkemødets epicenter, ligger midt på pladsen med ryggen mod Allinges smukke klippekyst. Til venstre for scenen debatteres der om mindretal,

sprog og kultur i “Sydslesvig-teltet”, som Grænseforeningen står for sammen med Folketingets Sydslesvigudvalg og det danske mindretals foreninger.

Foran teltet vrimler det med unge mennesker. Det er unge sydslesvigere, der

er ved at gøre sig klar til at gå ud i folkemængden og samle underskrifter til det europæiske borgerinitiativ Minority Safe-Pack, som skal sikre bedre rettigheder for nationale mindretal i EU.

En lille gruppe på tre unge står lidt i ▶

► udkanten af mylderet. Det er to unge kvinder, der kæmper med at få et stort sandwichskilt, bygget af to træplader og noget reb, op at hænge på skulderne af en ung mand. På skiltets forside står der: "Er du i et mindretal?" På den anden side er der et stort Danmarkskort.

Den unge mand med skiltet hedder Jakob Bang. Han er 19 år og går til daglig i 2.g på A.P. Møller Skolen i Slesvig.

"Jeg er spændt på, hvordan vi bliver



Vi vil spørge folk, om de selv er del af et eller andet mindretal – det kan være alt fra, om de er rødhårede eller venstrehådede til kulturelle eller religiøse mindretal – bare for at få samtalen i gang

mødt derude", siger han på dansk med en lille antydning af tysk accent, før han med skiltet over skulderne begiver sig på tur rundt på folkemødepladsen.

Meningen er, at skiltet skal bruges til at komme i dialog med en del af Folkemødets over 40.000 besøgende.

"Vi vil spørge folk, om de selv er del af et eller andet mindretal – det kan være alt fra, om de er rødhårede eller venstrehådede til kulturelle eller religiøse mindretal – bare for at få samtalen i gang", siger

Fynn Rosenberg og Trine Lise Settgast, der også går på A.P. Møller Skolen, og er de to unge kvinder, der går rundt sammen med Jakob Bang.

På Danmarkskortet skal de, der skriver under, markere det sted på kortet, hvor de kommer fra.

MANGFOLDIGHED FORENER

Sammen med 60 andre unge har Jakob Bang, Fynn Rosenberg og Trine Lise Settgast taget turen fra Sydslesvig til Folkemødet. Fælles for dem er, at de alle tilhører det danske mindretal og går på et af de to danske mindretalsgymnasier i Sydslesvig, og de engagerer sig nu alle for at samle underskrifter på Folkemødet.

Men hvad bevæger unge sydslesvigere til at samle underskrifter for mindretalsretigheder i EU? Det danske mindretal er jo fuldt anerkendt og ligestillet i Tyskland, og de unge lider ingen

nød, som de selv udtrykker det.

Jakob Bang mener, at de unges engagement bunder i deres egen mindretals erfaring.

"I det danske mindretal bliver vi ikke undertrykt, men selvfølgelig har vi også oplevet problemer med at være en del af et mindretal. Jeg har oplevet, at nogle flertalstyskere har set skeptisk på mig. Og i Danmark er jeg blevet kaldt nazist."

"Så selvom vi har det bedre end de fleste, giver vores egne oplevelser en forstå-

else for andre mindretals forhold. Derfor vil vi gerne hjælpe", siger Jakob Bang.

Mads Lausten, der til dagligt går på Duborg-Skolen i Flensborg og nu også samler underskrifter på Folkemødet, bakker ham op.

"Nogle steder i Europa bliver de nationale mindretal forhindret i at dyrke deres egen kultur og deres sprog. Mange mindretal bliver endda diskrimineret på forskellige måder. Det skal forhindres. EU's motto er 'forenet i mangfoldighed'. Men det bliver ikke efterlevet", siger han.

POSITIV RESPONS

Humøret er stadig højt, da Jakob Bang, Fynn Rosenberg og Trine Lise Settgast kommer tilbage til Sydslesvig-teltet efter en tur rundt på Folkemødepladsen.

"De fleste er søde og vil gerne høre, hvad vi laver. Mange skriver under og synes, at det er et godt projekt. Andre vil ikke skrive under. De siger, de af princip ikke skriver under på noget, de ikke ved mere om. Nogle få har været meget afvisende, men det tager vi i stiv arm", siger Fynn Rosenberg.

Da Folkemødet lakker mod enden har de unge indsamlet over 600 underskrifter, som leveres videre til den europæiske mindretalsorganisation Federal Union of European Nationalities (FUEN), der står bag underskriftsindsamlingen i hele EU. Der er lang vej endnu til den million underskrifter, der skal samles ind for at Minority SafePack-initiativet tages op i EU-Kommissionen. Men de unge sydslesvigere er indstillet på at kæmpe videre.

"Vi fortsætter med at samle underskrifter ind efter Folkemødet. Personligt vil jeg gøre det på Spejdernes Lejr i Sønderborg (22.-30. juli 2017, red.) og Ungdommens Folkemøde i København (7.-8. september 2017, red.)", siger Mads Lausten. ●

HISTORIEQUIZ

1.

Slesvigs våbenmærke er afledt af det danske rigsvåben, der som bekendt er tre blå løver på gul baggrund. Hvor mange løver er der i Slesvigs våben?

2.

I 1950 blev en dansk højskole lidt syd for Flensborg indviet. Skolen har navn efter den landsby, den ligger ved. Hvad hedder højskolen?



3.

I 1998 fik en sønderjysk rapper sit gennembrud med sangen "Mæ å min Kadett". Rapperen med det borgerlige navn Lars Jensen førte sig frem som en ligelig blanding af hårdkogt amerikansk gangster-rapper og sønderjysk bonderøv. Hvad er rapperens kunstnernavn?



4.

Sønderjyske frikadeller fremstilles med hakket svinekød. Man kan også lave frikadeller af kogt kød, der hakkes sammen med røget flæsk. Hvad kalder man sådanne frikadeller?

5.

Der er kun skrevet ganske få sange om sønderjydernes oplevelser under Første Verdenskrig. Én af dem (der står i højskolesangbogen) har tekst af Martin N. Hansen og handler om en ung fransk kvinde, som en sønderjysk krigsveteran ikke kan glemme. Hvad er kvindens navn?

6.

Holstens våbenmærke er rødt og hvidt. Men hvad forestiller motivet?

7.

Natten til den 6. februar 1944 forsøgte sabotører fra Holger Danske at sprænge Aabenraa Motorfabrik (Callesens Maskinfabrik) i Aabenraa i luften. Men gruppen blev efter en ildkamp med Gestapo arresteret. Hvad hed gruppens mest kendte medlem?

8.

"De sønderjyske Piger" fra Holger Drachmanns kendte digt fik krop og ansigt, da forlæggeren Ernst Bojsen i 1879 lod en fotograf forevige lærer H.M. Toftes to døtre i hver sin folkedragt. Men hvad hed de to smukke piger fra Aagaard ved Flensborg, der stod model?

9.

Ejderkanalen, der forbandt Østersøen med Nordsøen, var Den danske Helstats største investering i infrastruktur i 1700-tallet. Hvornår åbnede kanalen?



10.

Danske indkøbsturister har siden 1950'erne købt toldfri varer syd for grænsen. Hvor mange øl måtte en dansk indkøbsturist tage med sig hjem over grænsen i 1980?

POINT

10 point: Du er virkelig skrap. Har du kigget?

6-9 point: Udmærket.

3-5 point: Du kom gennem quizzen med æren i behold.

0-2 point: Der er plads til forbedring.



René Rasmussen er quizmaster. Han er historiker og museumsinspektør ved Sønderborg Slot.

Foto: Helge Krempin

SVAR

NYT FRA GRÆNSELANDET



Foto: William B. Rønnebek

37.000 spejdere samlet i grænselandet

Danmarks største spejderlejr med 37.000 danske og internationale spejdere løb af stablen fra 22. til 30. juli. Sammen med det danske mindretals foreninger, Sydslesvigsk Forening (SSF) og Sydslesvigs danske Ungdomsforeninger (SdU), og det tyske mindretals forening Bund Deutscher Nord-schleswiger (BDN) har Grænseforeningen under lejren stået for "Grænse-landsteltet". Her har man kunnet møde repræsentanter fra mindretallene og Grænseforeningens Kulturmødeambassadører – der er et korps af unge danskere med bindestrøgsidentitet – og blive klogere på livet i grænselandet og det at være ung i et mindretal. Spejdernes Lejr 2017 var arrangeret af de fem internationalt anerkendte danske spejderkorps, der også tæller Dansk Spejderkorps Sydslesvig. ●

Ny generalkonsul i Flensborg

Den danske regering har udnævnt formand for Sydslesvigudvalget og forhenværende medlem af Folketinget Kim Andersen (V) som ny generalkonsul i Flensborg. Kim Andersen tiltræder stillingen til september.

"Med min baggrund er der tale om en drømmestilling. Så enkelt kan det i virkeligheden udtrykkes. Jeg er derfor meget glad over den tillid, som regeringen har vist mig", siger Kim Andersen.

Stillingen som generalkonsul i Flensborg blev opslået 1. maj 2017. Den var blevet ledig, efter stillingen blev tilbudt tidligere kulturminister Bertel Haarder (V) i forbindelse med regeringsskiftet i februar. Bertel Haarder valgte imidlertid at takke nej, da det gik op for ham, at generalkonsul Henrik Becker-Christensen stadig besad stillingen. Regeringen har imidlertid fastholdt, at stillingen skal besættes på ny, hvilket den nu bliver med Kim Andersen. ●



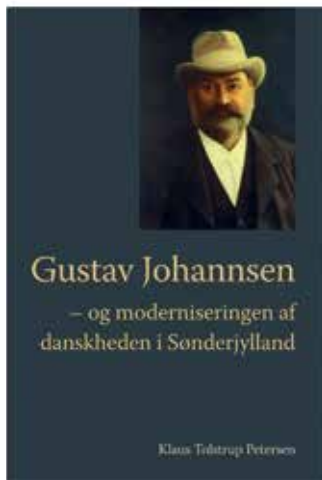
Foto: Wikimedia Commons

Foto: Grænseforeningen



UNGE VIL SAMARBEJDE HENOVER GRÆNSEN

20 danske og tyske unge mødtes fra 19. til 23. juli til workshoppen "Grenze/lös/ Youth Workshop" på Løgumkloster Højskole og udviklede fem konkrete ideer for fremtidigt ungdomssamarbejde henover den dansk-tyske grænse. Workshoppen var organiseret i et samarbejde mellem Grænseforeningen Ungdom og ungdomspartierne SSWU og Junge SPitzen. Både det danske og det tyske mindretal var repræsenteret på workshoppen. Blandt ideerne for ungdomssamarbejdet blev der fremlagt en dansk-tysk YouTube-kanal, et europæisk møde i grænselandet gennem EU's Erasmus+-program og temabaserede weekendmøder. Grenze/lös/ Youth Workshop blev finansieret af et tilskud på 60.000 kroner fra Region Sønderjylland-Schleswigs INTERREG-finansierede KursKultur-projekt. Ideen til workshoppen udsprang af projektet JUNG zuSAMMEN, hvor danske og tyske unge mødtes i 14 dage på en højskole for i fællesskab at udvikle ideer for grænseregionens fremtid. ●



Ny bog om grænselandspolitiker

"Gustav Johannsen – og moderniseringen af danskheden i Sønderjylland" (2017) er en ny biografi om den tidligere danske rigsdagsmand i Berlin og redaktør ved Flensborg Avis, Gustav Johannsen (1840-1901). Bogen opridser dennes indflydelse på de dansksindede sønderjyders grænsepolitik i slutningen af 1800-tallet. Bogen er forfattet af historiker ved Dansk Centralbibliotek for Sydslesvig, Klaus Tolstrup Petersen, og er udkommet på Syddansk Universitetsforlag. ●



Foto: Wikimedia Commons

MØD DET TYSKE MINDRETAL I POLEN

Fra 15. til 21. april 2018 inviterer Sydslesvigsk Forening (SSF) Flensborg Amt og Grænseforeningen Kreds 20 til en rejse til Wrocław/Breslau med dagsture rundt i Schlesien for at møde det tyske mindretal i Polen. Der er truffet aftaler om at besøge tyske institutioner og foreninger og tale med politikere om både den historiske og den aktuelle situation for mindretallet. Men der er også afsat tid til at være turist i Wrocław, hvor der overnattes på Hotel HP Plaza centralt i byen, med sejltur på Oder og guidet rundvisning til blandt andet universitetets baroksal, Aula Leopoldina, Jahrhunderthalle og Domkirken. Tilmelding senest 15. december til Kirsten Rykind-Eriksen, rykind@bbsyd.dk, tlf. 4026 5489. Se hele programmet på www.graenseforeningen.dk under lokalforening "kreds 20". ●



Foto: Scanpix

Knud Romer, der er opvokset med en dansk far og en tysk mor i Nykøbing Falster, mener, danskerne kan lære meget af at se sig selv med tyske øjne. På Rødding Højskole holder han foredraget "Die hyggeligen Dänen. Den danske selvforståelse i tysk perspektiv."

DANMARK SET MED TYSKE ØJNE

Rødding Højskole og Grænseforeningen inviterer på højskoleophold om dansk identitet og kultur set fra syd

Af Sebastian Schlüter Jacobsen

I Danmark tales der i disse år meget om danskhed og national identitet. Hvem er nationen? Og hvor er den på vej hen? Men identitet har altid to sider. Det gælder også den nationale identitet, der defineres i et samspil mellem den nationale selvopfattelse og andre nationers syn på Danmark. Hvad sker der, hvis man flytter diskussionen om danskhed over grænsen og anskuer den fra Tyskland?

Det er nogle af de spørgsmål, der rejses i programteksten til højskolekurset "Det Danmark, vi kender – set med tyske øjne", som Rødding Højskole og Grænseforeningen inviterer til 10. til 16. september 2017.

Tysklands-kender, forfatter og radiovært Knud Romer, der på kurset vil holde foredrag om "dansk selvforståelse i tysk perspektiv", mener, det kan være gavnligt for danskerne at se sig selv med tyske øjne.

"Vi er meget mere tyske, end vi aner. Der er meget tysk historie og kultur, vi bør kende, for ellers kender vi ikke vores egen historie og kultur", siger Knud Romer.

På kurset medvirker desuden kirke- og kulturminister Mette Bock, lektor ved Saxo-Instituttet i tysk og vesteuropæisk sam-

tidshistorie Karl Cristian Lammers, tysk journalist og forfatter Elmar Jung, formand for mindretalspartiet Sydslesvigsk Vælgerforening, Flemming Meyer, og mange flere kulturpersonligheder, politikere og mediefolk.

Der er planlagt besøg i den slesvig-holstenske landdag i Kiel, rådhuset i Flensborg og A.P. Møller Skolen i Slesvig.

Kursusværter er Knud-Erik Therkelsen, generalsekretær i Grænseforeningen, og Mads Rykind-Eriksen, forstander for Rødding Højskole. ●

Tid og sted

10.-16. september på Rødding Højskole med to heldagsture til Sydslesvig.

Find programmet på www.rhskole.dk eller kontakt Rødding Højskole, Flors Allé 1, 6360 Rødding. Tlf. 74842284, kontor@rhskole.dk.

THERKELSENS HJØRNE

KALENDER

Lad os sammen arbejde for det fælles bedste

Af Knud-Erik Therkelsen

Forleden dag kaldte en højskoleforstander mig for virkelighedsfjern.

Baggrunden var, at jeg havde fortalt min aktuelle yndlingshistorie om dengang for næsten 100 år siden, da 500 karle og piger på Vestsjælland efter dagens arbejde trak i reb og taljer for at få en 25 ton tung kampesten, fundet i vandkanten i Sejrbugten, slæbt op på toppen af den 95 meter høje bakketop Esterhøj, der lå et par kilometer væk. Her skulle stenen for tid og evighed minde om Genforeningen i 1920, hvad den stadig gør.

Det virkelighedsfjerne kom ind i billedet, fordi jeg efter ovenstående fortælling sagde, at jeg troede på, at de samme kræfter kunne frigøres i nutidens ungdom. Ikke i forhold til at rejse genforeningssten, men i forhold til at styrke et demokratibærende fællesskab i Danmark, hvor alle er med på lige vilkår. Også dem som først for nylig har fået statsborgerskab eller som har indvandrerbaggrund og altså tilhører etniske mindretal i Danmark. "Det kan du kun sige, fordi du er virkelighedsfjern", var kommentaren.

Ser man det!

Vores demokrati er under pres fra mange sider. Forleden kunne man læse, at lederne af de store teknologivirksomheder Facebook, Google, Amazon og andre regner sig for verdens ledere, fordi de har større økonomisk magt og større viden, end nogen stat og dermed end nogen politiker. Men spørgsmålet er, om de vil deres eget eller det fælles bedste. Den amerikanske

præsident Donald Trumps vej til Det hvide Hus afslører ligeledes et demokrati under pres, ligesom frustrationerne i det såkaldte Udkantsdanmark er udtryk for en stigende utilfredshed med det politiske systems manglende evne til at finde løsninger til fælles bedste.

Dengang i 1920 ønskede de unge at udtrykke deres glæde ved, at sønderjyderne efter lange trængsler under preussisk overherredømme endelig kom hjem igen. Krigen var overstået, freden skulle vindes blandt andet ved hjælp af en demokratisk fastlagt grænse baseret på befolkningens eget ønske. Det var nok værd at markere.

I dag er alt det vundne under pres og må nytænkes for at forblive bæredygtigt. Det arbejde må de unge inddrages i hurtigst muligt. Løsningerne kan i vid udstrækning kun findes i den tværkulturelle og grænseoverskridende dialog. Det har Niddal el Jabri og Mino Danmark travlt med – som man kan læse om i dette nummer af Grænsen – men også Grænseforeningen Ungdom, der samler unge på Roskilde Festival, Grænseforeningens ambassadørkorps og JUNG zuSAMMEN sigter mod denne dialog.

Jeg vil gerne være virkelighedsfjern sammen med de unge. Og jeg glæder mig over, at Grænseforeningen fastholder opmærksomhed på historie og tradition samtidig med at de unge får al mulig støtte til deres vigtige arbejde for det fremtidige fælles bedste.

*Knud-Erik Therkelsen
er generalsekretær i Grænseforeningen*

AUGUST

24 - 26/8:
Kultur møde på Mors
27/8:
Folkemøde på Ejer
Bavnehøj



Ejer Bavnehøj

SEPTEMBER

7 - 8/9:
Ungdommens Folkemøde
på Frederiksberg
8 - 9/9:
Bestyrelsesmøde i
Grænseforeningen
9/9:
Årsmøde på Lejrskole-
hjemmet Vesterled
10 - 16/9:
Højskolekursus "Det
Danmark vi kender – set
med tyske øjne" på Rødding
Højskole i samarbejde med
Grænseforeningen
16/9:
SSWs landsmøde
25/9 :
Møde i Det Sydslesvigske
Samråd

OKTOBER

7/10:
Lokalforeningsmøde i
Middelfart
13/10:
Kulturnat på
Christiansborg
14/10:
Lokalforeningsmøde i
Jystrup

ANMELDELSE

TYSKUNDERVISNINGEN ER I FORANDRING

Tyskundervisningen i Danmark skal styrkes gennem reformer. Men vil forandringerne leve op til forventningerne? Det spørgsmål belyses i en aktuel bog

Af Karen Sonne Jakobsen

Rammerne for tyskundervisningen i Danmark er gennem de seneste år blevet forandret både i folkeskolen, gymnasiet og læreruddannelsen med det formål at styrke interessen for at lære tysk og forbedre kvaliteten af tyskundervisningen.

Med folkeskolereformen i 2014 blev tyskundervisningen i folkeskolen rykket frem fra 7. til 5. klasse, og den tidligere start anses af fagfolk for en klar forbedring for elevernes motivation for at lære et nyt sprog som de i størstedelen af landet kun møder i skolen.

2017 er startåret for en gymnasiereform med en ny struktur, der skal understøtte eleverne i at vælge tysk som fortsætter-sprog. Også dette har været et stort ønske ikke mindst blandt aftagere i videregående uddannelser og i erhvervslivet, der er bekymret for, at danskernes tyskkundskaber gennem en årrække er blevet ringere.

Disse forandringer og forsøg på at styrke tysk i Danmark er temaet i Anne-Marie Fischer-Rasmussens lille bog *Deutschunterricht in Dänemark* på 70 sider. Forfatteren har især fokus på folkeskolen og på læreruddannelsen, hvor hun som docent ved læreruddannelsen i Aalborg og medlem af et ekspertudvalg har bidraget til at skabe rammerne for fremtidens tyskundervisning. Om sit sprogpolitiske ståsted fortæller forfatteren, at hun er engageret i "Verein Deutsche Sprache" (på hvis forlag bogen er udkommet), en forening der ser sig selv som spydspids i kampen for udbredelsen af det tyske sprog.

TYSKFAGETS UDVIKLING

Bogens centrale spørgsmål er, om refor-

merne af tysk i Danmark vil leve op til forventningerne? Forfatteren peger på en række udeståender, blandt andet at den tidligere start ikke er fulgt op af et øget timetal, og at de krav, der stilles til prøverne i folkeskolen, er ude af takt med de nye målformuleringer. Det kan føre til lave karakterer i tysk, og at eleverne mister lysten til at fortsætte med sproget.

I læreruddannelsen er den vigtigste fornyelse, at lærere for at undervise i tysk skal være uddannet i faget, men spørgsmålet er, om den nye, modulopdelte læreruddannelse giver de studerende tilstrækkelig sammenhængende tid til sproglig udvikling.

FRAVÆR AF DANNELSE

Bogen er også en holdningspræget debatbog med kritiske synspunkter på de rammebetingelser og den pædagogiske tænkning, der har præget de senere års uddannelsespolitiske initiativer. Et hovedtema er de nye læreplaner for folkeskolen, *Fælles mål*, hvor kompetenceområder og læringsmål er nøglebegreber.

Forfatteren kritiserer den "Kompetenz-obsession" – kompetencebesættelse – som hun mener at finde i læreplanerne, mens hun påpeger, at forestillinger om dannelse, som ikke lader sig udspecificere i målbare læringsmål, fortrænges fra læreplanerne.

Tyskfagets formålsparagraf citeres som en illustration af, hvad der menes med dannelse: Kommunikative kompetencer, sproglig bevidsthed og kulturel og interkulturel forståelse.

Her ville det have været godt med en

uddybning af, hvad en tidssvarende dannelse i tyskfaget kunne rumme, for eksempel hvordan opskrivningen af det interkulturelle i de nye læreplaner kan bidrage til en fornyelse af tyskundervisningen.

ET AKTUELT BILLEDE AF TYSKFAGET

På de 70 små sider kommer forfatteren vidt omkring. Blandt andet til folkeskolereformen 2014 som et eksempel på New Public Management, en ledelsesform der er præget af mistillid til offentligt ansatte, som har fået ødelæggende følger for lærerarbejdet.

Kritikken rammer ikke altid lige præcist og slår nogle gange om i polemik, hvis retning ikke altid er gennemskuelig. For eksempel kan det være svært at følge, hvorfor en af folkeskolens grundsten – alle børns ret til at dygtiggøre sig så langt deres evner rækker uanset social baggrund – omtales som en "nærmest religiøs" "ideologisering" (side 27).

For den, der ikke lader sig forstyrre af polemiske udfald, kan bogen give et aktuelt billede af tysk i Danmark fra en engageret deltager i debatten. ●



Anne-Marie Fischer-Rasmussen:
"Deutschunterricht in Dänemark". IFB Verlag Deutsche Sprache GmbH, 2017. 70 sider, 200 kr.

KAREN SONNE JAKOBSEN er cand. mag. i dansk og tysk og lektor emeritus ved Roskilde Universitet.

LOKALFORENINGER

FOREDRAG OG MØDER ARRANGERET AF LOKALFORENINGERNE

Medmindre andet er nævnt, kan man tilmelde sig uanset bopæl eller medlemskab af lokalforeningen.

SYDDANMARK

Faaborg-Midtfyn

28. september kl. 19.30. Ringe Bibliotek (store sal), indgang fra Centrumpladsen, 5750 Ringe. Foredrag ved Chr. Ulrik Lauridsen: "I min farfars fotospor – om de Vestindiske Øer" om en slægtningsoplevelser på øerne, lige inden de blev solgt i 1917. Entre 50 kr. inkl. kaffe og kage. I samarbejde med Folkeuniversitetet for Ryslinge/Ringe. Nr. Nebel og omegn

24. oktober kl. 14.00. Plejehjemmet i Nr. Nebel. Sangeftermiddag.

Vejle Vesteregn

26. oktober kl. 19.30. Vandel Efterskole, Grindstedvej 37, 7184 Vandel. Spil dansk dag. Koncert med Phønix GO' Dansk Folkemusik. I samarbejde med Vandel Efterskole. Entre 80 kr. inkl. kaffe.

Sønderborg

5. oktober kl. 19.00. Sønderborg Bibliotek. Foredrag ved medlem af Etisk Råd og fhv. forstander på Testrup Højskole Jørgen Carlsen "Min sønderjyske barndom". Entre: 50 kr.

MIDTJYLLAND

Aarhus

25. september kl. 19.30. Ellevang Kirkesal, Jellebakken 42, 8240 Risskov. Foredrag ved fhv.

udenrigsminister Per Stig Møller: "Grænser for Europa" om udenrigspolitiske udfordringer i det 21. århundrede. Entre 50 kr. inkl. vin, vand og ost.

9. oktober kl. 19.30. Egå Forsamlingshus, Egå Møllevvej 7, 8250 Egå. Foredrag ved professor Johs. Nørregaard Frandsen: "Forsamlingshuse – en dansk kulturarv" om de slesvigske hertugdømmers betydning for traditionen med forsamlingshuse. Tilmelding senest 4. oktober til partsch@stofanet.dk eller tlf. 2361 4092. Entre: 50 kr. inkl. øl, vand og snitter.

Kreds 21

9. september kl. 15.00. Vesterledvej 76, i Sdr. Haurvig. Årsmøde på Vesterled. Tale ved kultur- og kirkeminister Mette Bock og foredrag ved fhv. skoledirektør Hans Andresen om Vesterleds historie. Tilmelding senest fredag den 1. september til formand for Vesterleds bestyrelse Carsten Dalgaard, tlf. 9715 5851 eller carstendalgaard@mail.tele.dk, eller til Henriette Christiansen eller Sascha von Düring Siggaard, Lejrskolehjemmet Vesterled, tlf. 9731 5031. Pris inkl. middag og dessert 150 kr. / 20 €.

Randers og omegn

4. oktober kl. 19.00. FOE, J.V. Martins Plads 1, 8900 Randers C. Foredrag ved Niels-Birger Danielsen: "Danmark – Werner Bests forsøgsland". Entre: 50 kr.

Ringkøbing og omegn

21. september kl. 18.00. Medborgerhuset, Brogaardsvej 2, Ringkøbing. Generalforsamling og indslag ved højskolelærer Jacob Vestager Tybjerg: "Sangens fortælling og fortællingens sang". Tilmelding senest 18. september til pmjohannsen@gmail.com

eller tlf. 2926 8943. Pris: 160 kr. inkl. middag.

Silkeborg-Hammel og omegn

27. august kl. 11.00. Folkemøde på Ejer Bavnehøj. Velkomst ved Grænseforeningens formand Jens Andresen. Taler ved kultur- og kirkeminister Mette Bock og projektleder i Oplev Sydslesvig Katrine Hoop. Friluftsgudstjeneste, kor, koncert, sang, gymnastik og dans.

Skanderborg og omegn, Grænseforeningen for Skanderborg og omegn

27. august kl. 11.00. Folkemøde på Ejer Bavnehøj. Se under Silkeborg-Hammel og omegn.

18. september kl. 19.30. Kirkecentret ved Skanderup Kirke. Foredrag ved forfatter og foredragsholder Bjarne Nielsen Brovst om Jeppe Aakjær og hans første kone forfatteren Marie Bregendahl. Entre 30 kr. inkl. kaffe/te og kage.

6. oktober kl. 18.30. Kirkecentret ved Skanderup Kirke. 120 års fødselsdagsfest. Middag med festtale ved kultur- og kirkeminister Mette Bock, underholdende indslag med musik og sang. Tilmelding til Doris Nielsen tlf. 8657 1361.

25. oktober kl. 19.30. Kirkecentret ved Skanderup Kirke. Årets anden sangaften under ledelse af Johan Herold og under medvirken af lokale kor. Entre 30 kr. inkl. kaffe/te og kage.

Skiveegnen

28. september kl. 19.30. Skive sognegård. Foredrag ved sognepræst Mads Callesen: "Min opvækst i Aabenraa og Sønderjylland". I samarbejde med Grundtvigsk Forum.

24. oktober kl. 19.00. Skives bibliotek. Foredrag ved fhv. minister i Slesvig-Holsten Anke Spoorendonk: "Min tid som politiker".

Skjern-Tarm-Videbæk Egnen

21. september kl. 18.00. Nr. Lydumvej 110, Lydum, 6830 Nr. Nebel. Stortvildtjæger Niels Nygaard fortæller og viser rundt i "Nygaards Afrika", hvor mange dyr og trofæer er udstillet. Tilmelding senest den 15. september til bo.trelborg@gmail.com eller tlf. 9737 5270 / 5192 0900. Pris 225 kr. inkl. middag og kaffe.

1. Verdenskrig

9. oktober kl. 19.00. Seniorcenteret, Holger Danskes Plads 4, 1 sal, Skjern. Annette Kofoed viser og fortæller om breve, postkort fra og billeder af sønderjyske soldater, som deltog på tysk side i 1. Verdenskrig. Medbring gerne egne effekter fra krigen. Pris: 75 kr. inkl. kaffe (har man effekter med er aftenen gratis).

NORDJYLLAND

Aalborg

25. september kl. 19.00. Vejgaard Bibliotek, Hadsundvej 35. Foredrag ved fhv. lærer og lokalhistoriker Hans Nejsum: "Hvidsten Kros historie, familien Fiil og Hvidstengruppen" om en af de markante modstandsgrupper under 2. Verdenskrig.

Thy og Mors

11. oktober kl. 15.00. Morsø Landbrugsskole, Mosegårdsvej 10, 7900 Nykøbing Mors. Debatmøde med Grænseforeningens formand, Jens Andresen, og sydslesviger Jeppe Pers: "Mindretallet før og nu". Moderator: Ole Kobbegaard. Pris: 50 kr. inkl. kaffe/te, boller og kringler. ▶

► SJÆLLAND

Guldborgsund

2. oktober kl. 19.00. Kulturforsyningen, Voldgade 1, Nykøbing Falster. Foredrag af Niels Henriksen: "En gammel løve krydser sit spor" om Istedløvens historie og nutidige betydning. Pris for kaffe og kage: 30 kr.

Gørlev og Høng

4. oktober kl. 19.30. Høng Gymnasium, Hovedgaden 2, 4270 Høng. Anne E. Jensen, formand for Danske Sømands- og Udlandskirker fortæller om Dansk Kirke i Sydslesvig og sin tid som medlem af Europa Parlamentet.

23. oktober kl. 19.30. Høng Gymnasium, Hovedgaden 2, 4270 Høng. Foredrag ved historiker Carsten Egø Nielsen: "De Dansk-Vestindiske Øer".

Lolland

24. oktober kl. 19.00. Sognets Hus, Kirstræde 6, 4930 Maribo. Foredrag ved Hinrich Jürgensen, formand for det tyske mindretals forening BDN, om mindretallets rolle, samarbejde og fredelig sameksistens i grænselandet. Entre: 50 kr.

Midtsjælland

26. oktober kl. 18.00. Kirke Saaby Forsamlingshus Fanøvej 1, 4060 Kirke Saaby. Efterårsmøde. Sangaften og gule ærter med Sawaraby koret og dirigent Anders Danman. Tilmelding senest 9. oktober til Miriam Stender miriam@graensen-roskilde.dk eller tlf. 4061 6645. Pris for gule ærter og kaffe 150 kr.

Sorø

12. oktober kl. 19.00. "Værkerne" på Frederiksvej. Foredrag ved fhv.

forskningschef for Studiefdelingen ved Dansk Centralbibliotek i Flensborg, dr.phil. Lars N. Henningsen: "Relationerne mellem Flensborg og Dansk Vestindien: Rom den ene vej, Flensborg-teglsten den anden".

HOVEDSTADEN

Hørsholm

25. oktober kl. 19.30. Hørsholm Sognegård (indgang fra Rindebanen). Foredrag ved Jens Andresen, formand for Grænseforeningen: "100 år siden Genforeningen og 100 år med Grænseforeningen: Og hvad så?".

TURE OG REJSER ARRANGERET AF LOKAL- FORENINGERNE

Medmindre andet er nævnt, kan man tilmelde sig uanset bopæl eller medlemskab af lokalforeningen.

SYDDANMARK

Fredericia – Middelfart

14. september kl. 8.30. Fredericia Banegård. Bustur til garnisonsbyen Rendsborg med Gerhard Hansen, tidligere dansk præst i Rendsborg og omegn som guide. Besøg i Ejderhuset og Ejderskolen. Korkoncert og byvandring. Hjemkomst ca. kl. 20. Tilmelding og betaling senest 1. september til Marie Fink-Nielsen, tlf. 4092 7742 eller marie.fink.nielsen@gmail.com. Pris: 550 kr. inkl. formiddagskaffe, frokost, eftermiddagskaffe og kage.

Haderslev

23. september 2017 kl. 8.00. P-pladsen ved Jomfrustien, 6100 Haderslev. Sydslesvigtur. Danvirke, Storkene i Bergenhusen

mm. For nærmere oplysninger kontakt Peter Popp Andersen tlf. 7456 2277 eller peter-popp@christiansfeld.tv. Pris: 400 kr. for medlemmer. Ikke-medlemmer: 450kr.

Nr. Nebel og omegn

6. september kl. 19.00. Vesterled, Sdr. Hauervig. Tur til Vesterled med hyggeligt samvær. Selvarangeret samkørsel.

Nyborg-Kerteminde

20. september kl. 8.00. Toldbodgade, Nyborg. Udflugt til Sydslesvig. Besøg i Chr. Lassens Mindestue, i Jarlund og på A.P. Møllerskolen. hjemkomst ca. kl. 21. Tilmelding senest den 7. september til Helene Sørensen, tlf. 6533 1785 / 2384 3785 og betaling til konto 6880 - 1059541.

Rødding – Vejen

16. september kl. 7.45. Garagen, Vestre Maltvej 7, Brørup. Udflugt til Egernførde og Kiel. Bussen holder: kl. 8.00: Fakta, Holsted. Kl. 8.20: Vejen Idrætscenter. Kl. 8.40: ABC, Rødding. Besøg på Jes Kruse Skolen i Egernførde og havnerundfart mm. i Kiel. Medbring selv frokost. Hjemkomst ca. kl. 19. Tilmelding senest den 4. september til Hans Harald Sørensen, tlf. 5154 2075 eller hhs111@gmail.com, Kaj Knudsen, tlf. 7484 1636 / 6174 8343, Erling Schellerup, 7539 2358 / 6176 4711 eller Jens Kr. Nielsen 7519 8225 / 2022 8225, og betaling på konto: 9740 - 8875659716 eller Mobile-Pay: 4011 1393 (Lise Lauritsen). Pris: 350 kr. inkl. byvandring, havnerundfart, kaffe med brød og drikkevarer til frokosten.

Sønderborg

9. september kl. 8.00. Sønderborg. Heldagstur til Vestkysten. Zeppelinmuseet, Højer, "Fruens Vilje" og Kvægagergård med for-

tællingen "Spør i marsken" om naturen, kulturhistorien, marskbønder, diget og vadehavet. Sønderjysk kaffebord. Nærmere information følger.

Vejle Vesteregn

16. september kl. 8.30. Bus fra Bredsten Kirke, Kirkegade 7, 7182 Bredsten. Venskabsbesøg i Sydslesvig. Dannevirke Museum og Mikkelsberg - nordisk center for kunst og cricket. Turen bliver børnevenlig. Pris ca. 350 kr. Tilmelding senest den 8. september til Kirsten Rykind-Eriksen.

MIDTJYLLAND

Ringkøbing og omegn

25. oktober kl. 8.00. Københavner-tur den 25.-26. oktober med besøg på bl.a. Grænseforeningens sekretariat, Folketinget med rundvisning ved kultur- og kirkeminister Mette Bock samt teater, musik eller museumsbesøg. Program er under udarbejdelse. I samarbejde med Grænseforeningen for Skjern/Tarm/Videbæk.

Skiveegnen

15. september kl. 7.00. Bus fra Skive. Studietur til Sydslesvig 15.-17. september. Bussen holder kl. 8.00: Holstebro, kl. 9.00: Heideager kirke Herning, kl. 10.00: Vejle DTC, pendlerplads ved afkørsel 63 Bramdrupdam. Besøg i dansk-tysk bladhus og Brundlund Slot i Aabenraa, Kobbermøllen i Kruså, Vestslesvig fra Meldorf til Husum kirke og Mikkelsberg samt Helligåndskirken, Istedløven og Dansk Centralbibliotek i Flensborg. Rundvisninger ved bl.a. generalsekretær i den tyske mindretalsforening BDN, Uwe Jessen, og fhv. højskoleforstander Dieter Küssner. Overnatning på Jaruplund Højskole. Tilmelding til DSUK i Viborg stifts rejsekonto: 7500 - 7019682 ved betaling af depositum på 200 kr. Navn og

e-mail bedes anført. For nærmere information kontakt Henrik Forman tlf. 60729017 eller hforman46@gmail.com. Pris: 1.999 kr.

Skjern-Tarm-Videbæk Egnen, Grænsforeningen for Skjern-Tarm-Videbæk Egnen

25. oktober kl. 8.00. Bustur til København sammen med Grænsforeningen for Ringkøbing (se Ringkøbing og omegn).

NORDJYLLAND

Thy og Mors

23. september kl. 9.00. Rugårdsvej 51, Harndrup. Besøg i Humle-magasinet. Let frokost, kaffe og lagkage. Tilmelding senest 1. september til Jørgen Bruun Christensen, tlf. 2021 7974. Pris: 500 kr. inkl. bus, entré og forplejning (forudsætter min. 20 personer).

SJÆLLAND

Gørlev og Høng

5.-7. september. Tur til Sønderjylland og Sydslesvig. Besøg i Christiansfeld, på Mandø, i Vadehavscenteret og De Japanske Haver på Fyn. Rundvisninger med lokale guider.

Tilmelding til Henning Bonde, til. 5825 0258 / 4056 3725 eller henning.bonde@yahoo.com. Pris: 2.500 kr. Tillæg for enkeltværelse 200 kr. Beløbet dækker overnatning på Rudbøl Grænssekro, bus, færger, entréer og rundvisninger samt morgenmad, frokost og aftensmad.

Midtsjælland

26. august kl. 10.45. Jægerspris Slot. Slotsgården 20, 3630 Jægerspris Besøg på Jægerspris Slot. Guidet rundvisning. Vi mødes udenfor

slottet. Rundvisningen starter kl. 11.00 og varer ca. en time.

Oplys venligst ved tilmelding, om der er ønske om at købe kaffe eller forplejning på slottets cafe. Gratis deltagelse med trakterement. Tilmelding til Miriam Stender på miriam@graensen-midtsjl.dk eller tlf. 4061 6645.

HOVEDSTADEN

Københavns Vestegn

22. september kl. 8.00. Sydslesvig-tur 22.-24. september. Besøg på Clay Keramikmuseum, Middelfart, Knivsbjerg, heldagstur til Helgoland, Museum Unewatt og Lyksborg Slot. Tilmelding på 4484 4527 eller mar-gun@hotmail.com.

Foredrag/møder og ture/rejser, der ønskes omtalt i Grænsen, bedes sendt til foreningskonsulent Claus Jørn Jensen, Aabenraavej 22, Dybbøl, 6400 Sønderborg, cjj@graenseforeningen.dk. Deadline: 15. september 2017. Se lokalforeningernes detaljerede program på: www.graenseforeningen.dk/kalender

Grænsen nr. 4/august 2017

79. årgang

Udgiver

Grænsforeningen
Peder Skrams Gade 5, 1054 København K

Redaktion

Merlin Christophersen (fungerende ansv. redaktør)
mc@graenseforeningen.dk, tlf. 2284 2780

Forsidefoto i dette nummer

Thomas Tolstrup

Layout

Prik grafisk tegnestue

Tryk

Jørn Thomsen Elbo A/S

Abonnement

Grænsforeningen
info@graenseforeningen.dk, tlf. 3311 3063

Udgivelsesplan 2017

Nr. 5: 13. oktober

Nr. 6: 8. december

Deadline: 3 uger inden udgivelsesdato

Uopfordrede indlæg modtages gerne, dog uden garanti for trykning.

Læs magasinet Grænsen digitalt:

www.graenseforeningen.dk/graensen

ISSN: 0903-2223

Grænsforeningens kontor

Peder Skrams Gade 5, 1054 København K
Tlf. 3311 3063, www.graenseforeningen.dk

Protektor: Hans Kongelige Højhed Prins Joachim

Formand

Jens Andresen
ja@graenseforeningen.dk, tlf. 4043 7008

Generalsekretær

Knud-Erik Therkelsen
ket@graenseforeningen.dk, tlf. 2023 1984

Grænsforeningens formål

Det er Grænsforeningens formål at støtte danskheden i grænselandet, særligt syd for grænsen, at udbrede kendskabet til grænselandets forhold samt at bevare og styrke dansk sprog og kultur.

Grænsforeningens vision

Erfaringerne fra det dansk-tyske grænseland er en væsentlig inspiration for sproglig og kulturel mangfoldighed i en verden under forandring.

Grænsforeningens værdier

Grænsforeningen er en vigtig folkelig basis for den danske stats støtte til det danske mindretal i Sydslesvig og er uafhængig af partipolitiske interesser.

Grænsforeningen mener og siger:

- Demokrati, ytringsfrihed og ligeværd gælder for alle, også i forholdet til mindretal.
- Forankring i egen kultur er en forudsætning for at have forståelse for andre kulturer.
- Kulturelle mindretal er en vigtig ressource i et demokratisk samfund.
- Dansk sprog og kultur styrkes i mødet med andre sprog og kulturer.

Grænsforeningens bestyrelse

Formand: Jens Andresen, Løgumkloster

1. næstformand: Jørgen Bruun Christensen, Nykøbing Mors

2. næstformand: Per Grau Møller, Nr. Lyndelse

Region Syddanmark

Jens Andresen, Løgumkloster
Per Grau Møller, Nr. Lyndelse
Kirsten Rykind-Eriksen, Randbøldal
Else Tornbo, Sønderborg

Region Midtjylland

Bo Trelborg, Tarm
Karen-Margrethe Møller, Randers

Region Nordjylland

Karsten Nørgaard Simonsen, Aalborg
Jørgen Bruun Christensen, Nykøbing Mors

Region Sjælland

Lars Bjerre, Næstved
Ruth Villadsen, Sorø

Region Hovedstaden

Niels Jørgen Heick, Hillerød
Ove Nissen, Rungsted Kyst

Ressourcepersoner

Per Paludan Hansen, Frederiksberg
Peder Damgaard, Kollund
Steen Bo Frandsen, Hannover

Grænsforeningen Ungdom

Christopher Warnke, Frederiksberg
Patrick Løvenskjold von Wildenradt, København



I Højer rager den gamle vindmølle i hollænderstil op i det flade marsklandskab. Den blev bygget i 1857 og er den højeste af sin art i Nordeuropa. Sammen med byens andre velbevarede bygninger fortæller den om liv og levned i Tøndermarsken gennem tiden.

KULTURMILJØER KENDER INGEN GRÆNSER

Et nyt forskningsprojekt kortlægger kulturmiljøer i Danmarks yderområder. Kulturmiljøerne kan styrke kommunerne med unikke fortællinger om egne og mennesker, men de kender hverken til kommune- eller landegrænser

Af Merlin Christophersen

I 1700-tallet tjente man i Højer godt på at eksportere skaldyr, der gennem afvandingskanaler blev sejlet ind fra Vadehavet, og kreaturer, der græssede i marsken rundt om byen. Fra samme tid stammer de store gårde og huse i vestslesvigsk stil, der vidner om den velstand, der engang har præget byen.

Højer er et såkaldt kulturmiljø i Tøndermarsken. Kulturmiljøer udmærker sig ved, at den byggede kulturarv fortæller en historie om, hvordan mennesker gennem generationer har levet et bestemt sted.

KRAFTFULDE FORTÆLLINGER

Chefkonsulent Simon Ostenfeld Pedersen har været daglig leder på det nyligt afsluttede forskningsprojektet "Umistelige kulturmiljøer i Danmarks yderområder" ved Aarhus Arkitektskole. Projektet har fra oktober 2015 til marts 2017 kortlagt 900 kulturmiljøer i 22 kommuner, herunder Tønder Kommune, der har været med i projektet lige siden de første pilotundersøgelser.

"Kulturmiljøer adskiller sig fra almindelige, historiske steder ved, at de er fortællende helheder. De fortæller en historie, der er læselig i fysiske elementer på stedet. Oftest er kulturmiljøerne kommunernes dna. De kan fortælle unikke, kraftfulde og identitetsskabende historier, der siger noget om, hvem vi er, hvor vi kommer fra, og hvor vi er på vej hen. Såfremt kommunerne bruger kulturmiljøernes fortællinger strategisk, kan de styrke

lokale erhverv og tiltrække turister og tilflyttere", siger Simon Ostenfeld Pedersen.

MARSKENS UNIKKE HISTORIE

I 2016 har Tønder Kommune med "Tøndermarsk Initiativet" søsat et strategisk tiltag, der gennem marskens særlige kulturarv og unikke fortælling skal gøre det mere attraktivt at besøge, bo og arbejde i kommunen. Initiativet, der er et samarbejde med Realdania, A.P. Møller Fonden og Nordea-fonden til i alt over 227 millioner kroner, skal blandt andet udvikle Højer med respekt for byens historie og udvikle marsken og Vadehavet som turistområde.

Simon Ostenfeld Pedersen vurderer, at Højer, Tøndermarsken og Nationalpark Vadehavet har et lignende stort potentiale for at tiltrække turisme som byen Klitmøller ved Nationalpark Thy i Nordjylland, der igennem de senere år er blevet en international magnet for surfere og har fået tilnavnet "Cold Hawaii".

"Tøndermarsken har en rig kulturhistorie med mange enestående kulturmiljøer, som det vi finder i Højer. Og i vadehavsområdet kan man på digerne, sluserne, værfts- og digegårdene se, hvordan menneskers liv gennem tiden har formet sig med og mod vandet. Det er en unik fortælling, der kan aflæses i landskab og bygninger både nord og syd for grænsen. Kulturmiljøer er skabt i samklang mellem mennesker og natur, og deres fortællinger strækker sig ud over både kommunale og nationale grænser", siger Simon Ostenfeld Pedersen. ●